

Sp. 557. Tillaga til þingsályktunar [349. mál]

um þróunarstofur landshlutanna.

Flm.: Guðmundur Einarsson, Kristín S. Kvaran, Stefán Benediktsson,
Kolbrún Jónsdóttir.

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að láta semja frumvarp til laga um þróunarstofur landshlutanna.

Frumvarp þetta feli m. a. í sér eftirtalin atriði:

1. Þróunarstofur hafi forgöngu um mótun byggðastefnu og veiti alhliða ráðgjöf á öllum sviðum atvinnulífs.
2. Stjórnir þróunarstofa séu skipaðar fulltrúum lýðræðislega kjörinna landshlutasamtaka.
3. Þróunarstofur hafi sjálfsforræði um áætlanagerð, ákvarðanatöku og fjármagnsúttegund.
4. Þróunarstofur starfi í nánum tengslum við byggða- og áætlanaeild (núverandi Framkvæmdastofnunar) sem verði sjálfstæð stofnun undir umsjón félagsmálaráðuneytisins.
5. Þróunarstofur skuli m. a.:
  - a. sjá um gerð og framkvæmd byggðaáætlana; sé leitað til Alþingis eftir fjármagni til stuðnings byggðaáætlunum og það fjármagn samþykkt á fjárlögum skuli þróunarstofur bera ábyrgð á veitingu fjárins í samræmi við áætlanir;
  - b. vera sameiginlegur vettvangur þess ráðgjafarstarfs sem þegar fer fram á ýmsum sviðum;
  - c. varðveita iðnþróunarsjóði landshlutasamtaka;
  - d. starfa í tengslum við landshlutastofur ríkisfyrirtækja.

Greinargerð.

Tillaga þessi til þingsályktunar var lögð fram á 106. löggjafarþingi en kom þá ekki til afgreiðslu. Hún er hluti af stefnumörkun Bandalags jafnaðarmanna á sviði byggðastefnu og **valddreifingar**.

Hér er gerð grein fyrir tillögum um skipulag þessara mála á heimaslóð og lagt til að settar verði á fót **þróunarstofur í landshlutum**.

Almenn markmið tillagnanna eru þau að staðfesta frumkvæði heimamanna við gerð byggðaáætlana, umsjá þeirra með framkvæmd áætlana og ábyrgð þeirra á vörslu og veitingu fjármuna sem varið er til byggðastefnu úr sameiginlegum sjóðum landsmanna.

Á þennan hátt má komast út úr þeim vítahring miðsóknar og miðstýringar sem einkennt hefur framkvæmd byggðastefnu og raunar flestöll samskipti stjórnvalda í Reykjavík og heimamanna úti um landið.

Um einstaka liði í þingsályktunartillögunni má segja eftirfarandi:

Í 1. lið er lögð áhersla á hið tvíþætta hlutverk þróunarstofa að hafa forgöngu um gerð og framkvæmd byggðaáætlana annars vegar og hins vegar að vera uppspretta hugmynda, upplýsinga og viðtækra ráðgjafar í daglegri önn atvinnulífsins í viðkomandi landshluta. Þess vegna er lagt til að þeir ráðunautar, sem þegar eru að starfi í ýmsum greinum, t. d. landbúnaði, iðnþróun, sjávarútvegi, fiskvinnslu, fiskeldi, skólamálum o. fl., hafi sameiginlegt aðsetur á stofunum.

Í 2. lið er lagt til að stjórnir stofanna endurspegli á sem lýðræðislegastan hátt vilja íbúanna á svæðinu. Slíku samkomulagi er hægt að ná innan þeirra landshlutasamtaka sem nú starfa, enda er ekki hægt að reikna með öðru en að vilji fulltrúanna í þeim standi til lýðræðislegra vinnubragða. Í þessu sambandi má jafnframt benda á hugmyndir Bandalags jafnaðarmanna um almennar kosningar héraðsstjórnvalda sem mundu auðvelda lýðræðislega lausn þessara mála.

Í 3. lið þingsályktunarinnar er lögð áhersla á frumkvæði og ábyrgð heimamanna í byggðamálum. Það er augljóst að þekking á staðbundnum landkostum, atvinnulífi, hefðum og lífsháttum, er nauðsynleg undirstaða að markvissri sókn í byggðamálum. Það er jafnljóst að heimamenn eru best í stakk búnir til að fylgjast með og bera ábyrgð á því að aðgerðir í byggðamálum séu í samræmi við áætlanir.

Það er eðlilegt að aðilar heima í héraði hafi yfirsýn yfir og samræmi þær leiðir sem færar eru til að fjármagna aðgerðir til eflingar byggðar. Þar geta komið við sögu fjárveitingar frá Alþingi og sveitarfélögum, svo og fjármagn frá bönkum, fyrirtækjum og fleiri aðilum.

Í 4. lið er lagt til að þróunarstofur starfi í samvinnu við þá aðila sem sinna byggðamálum undir stjórn ríkisvaldsins. Þannig fæst eðlilegt flæði upplýsinga og tækifæri til samræmingar markmiða í víðu samhengi.

Í 5. lið er lagt til að þróunarstofur varðveiti og annist greiðslur úr iðnþróunarsjóðum sem ýmis landshlutasamtök hafa þegar sett á fót. Þar er einnig lagt til að þróunarstofur starfi með landshlutastofum ríkisfyrirtækja, s. s. Vegagerðar, Pósts og síma og Rarik, svo að dæmi séu nefnd.